

2. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс // Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. - М. : ГУ ВШЭ, 2000. - 608 с.
3. Концептуальні засади взаємодії політики й управління : навч. посіб. / авт. кол. : Е. А. Афонін, Я. В. Бережний, О. Л. Валевський та ін. ; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова, В. В. Голубь, В. М. Козакова. - К. : НАДУ, 2010. – 300 с.
4. Политико-административные отношения: кто стоит у власти? / Под ред. Т. Верхейна. [Пер. с англ.]. – М. : “Права человека”, 2001. – 512 с.
5. Солових В.П. Оптимальні політико-адміністративні відносини як чинник розбудови публічного врядування в Україні / В. П. Солових – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/20112/doc/1/03.pdf>
6. Солових В.П. Політико-управлінські відносини: методологія та практика : [монографія] / В. П. Солових. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. – 164 с.
7. Соціальне партнерство і державна політика : від теорії до практики деполітизації державного управління : [монографія] / [В. М. Мартиненко, О. М. Кругій, С. Л. Кирий та ін.]; за заг. ред. д. держ. упр., проф. В. М. Мартиненка. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. – 252 с.
8. Токовенко В.В. Політичне керівництво і державне управління : проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії : [монографія] / В. В. Токовенко. — К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 256 с.
9. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Пер. с англ. / Э. Тоффлер. — М. : ООО «Издательство АСТ», 2003. — 669 с. – Електронний ресурс - <http://www.fidel-kastro.ru/filosofy/toffler/metamorf.htm>
10. Bozeman, Barry and Straussman, Jeffrey D. (1990) Public Management Strategies (San Francisco: Jossey-Bass).

Рецензент: В.В.Голубь, д.держ.упр., професор.

УДК 351

Попроцький О.П.,

к.держ.упр.,

доцент кафедри

інформаційної політики та технологій
НАДУ при Президентіві України.

МОТИВАЦІЯ ЯК ФУНКЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. У статті підняті важливі питання сучасної науки з державного управління щодо використання суспільно-політичної мотивації представниками органів влади у процесі прийняття стратегічних управлінських рішень.

Ключові слова. Мотивація, державне управління, стратегічне планування, управлінські рішення.

Аннотация. В статье подняты важные вопросы современной науки государственного управления по использованию общественно-политической мотивации представителями органов власти в процессе принятия управленческих решений.

Ключевые слова. Мотивация, государственное управление, стратегическое планирование, управленческие решения.

Annotation. The paper raised important questions of modern science in public administration on the use of socio-political motivation by the government in making of strategic management decisions.

Keywords. motivation, governance, strategic planning and management decisions.

Постановка проблеми. Підвищення соціальної чи політичної мотивації взаємодії громадськості з органами державної влади пов'язано, перш за все, з рівнем довіри до цієї влади. Саме тому виникає необхідність демократизації державного управління, забезпечення відкритості та прозорості влади, а також забезпечення верховенства права для підвищення громадянської активності у процесі прийняття управлінських рішень.

Головною метою громадської активності необхідність громадян бути почутими владою щодо основних їхніх проблем і очікувань. Ефективна комунікація між владою та громадськістю є необхідним атрибутом сучасного демократичного суспільства.

Ступінь наукової розробки теми.. Серед відомих вчених, праці яких відповідають обраній проблематиці слід виділити: Г. Почепцова, О. Литвиненко, Д. Видріна, В. Бакуменко, О. Неживого, В.Королько, Ю.Сурміна, Н. Грицяк, В. Хоніна та інших, роботи яких присвячені сучасним проблемам державного управління, стратегічного планування та комунікацій між органами влади та громадянами. Проте на сьогодні не достатньо вирішеною є проблема здійснення стратегічного державного управління із застосуванням мотиваційного підходу.

Метою цієї статті є визначити функцію мотивації у процесі стратегічного державного управління.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день використання мотиваційного підходу органами влади з метою підвищення активності громадян щодо участі у прийнятті управлінських рішень спостерігається не досить часто. Проте цей інструмент може не тільки підвищити активну позицію громадян, а й забезпечити досить стабільний комунікативний зв'язок влади та громадськості.

Мотивація - це процес свідомого вибору людиною того чи іншого типу дії під впливом внутрішніх причин, що спонукають людину діяти (мотивів), і зовнішніх причин, що спонукають людину діяти (стимулів). Мотивація співробітників займає одне з центральних місць в управлінні, оскільки виступає безпосередньою причиною їхньої поведінки.

Щодо інтересів і мотивації суб'єктів цікавий підхід Хонін В.М. З його точки зору перша фаза процесу роботи свідомості суб'єкта є процес мотивації його потенційно можливої діяльності. У результаті порівняння, поєднання його потреб з наявними в його свідомості образами об'єктів реального світу, суб'єкт отримує уявлення про клас об'єктів, властивості яких можуть бути благом для нього, оскільки саме вони здатні задовольнити його потреби.

Виникає інтерес пов'язаний з усвідомленням суб'єктом необхідності вирішення проблем свого існування і виконання вимог належного функціонування, детермінований характером і тенденціями розвитку суспільних відносин, в яких він бере участь. У відомому сенсі інтерес суб'єкта є відображенням у його свідомості соціальних атракторів, об'єктивно проявилися в суспільстві, а також і інших досить стійких соціальних структур, до яких, за поданням суб'єкта, він з об'єктивних чи ситуативних причин певне ставлення. Інтерес, будучи об'єктивованим суспільними відносинами суб'єкта, соціалізує потребу, пов'язує її з функціональними можливостями їх задоволення як в рамках даного «індивідуального суспільства», так і поза ним. [1].

Спробуємо визначити поняття соціально - політичної мотивації. Проаналізувавши ряд визначень, можемо відзначити, що соціально-політична мотивація - це, перш за все, внутрішнє спонукання до активності та діяльності особистості або групи, що викликається їх соціальними потребами, інтересами і вимогами політичного середовища .

Російський дослідник А.Полозов окрім зазначених у піраміді А. Маслоу виділяє ще декілька видів мотивації. Деякі з них необхідно враховувати у стратегічному управлінні: Мотив спілкування характеризується пошуком нових знайомств, людей з близькими інтересами, обміном думками, набуттям нового кола друзів і однодумців; мотив досягнення - це прагнення досягти високих результатів і майстерності в діяльності; воно проявляється у виборі складних завдань і прагненні їх виконати; мотив самоствердження та визнання пов'язаний з почуттям власної гідності, честолюбством, самолюбством; мотив пізнавальний пов'язаний з отриманням нових знань, він може мати різні характеристики залежно від спрямованості пізнавального інтересу користувача; мотив самореалізації і саморозвитку; Мотив негативний - це спонукання, викликані усвідомленням можливих неприємностей, незручностей, покарань, які можуть послідувати в разі невиконання діяльності; Мотив приналежності до певної групи. Даний мотив є вираженням соціальної суті діяльності та особистості людини. Він проявляється в потреби кожної людини належати до певної групи, приймати її цінності та дотримуватися їх, займати власне місце в структурі групи; мотив ідентифікації - прагнення бути схожим на героя, кумира, авторитетну особистість (батька, вчителя тощо) та мотив незалежності - кожен пристрасно бажає, щоб він був господарем своєї долі, а не гвинтиком у величезному механізмі життя [2].

Список мотивів можна продовжувати і для кожної соціальної групи у певний проміжок часу він буде змінюватися. Якщо для соціальної групи скласти список усіх мотивів, які здатні тим чи іншим чином спонукати її представників до певних дій, можна визначити індекс значимості мотивів для кожного з них. Залучення найбільшої кількості прихильників серед громадян – одне із головних завдань будь-якої соціальної програми. У

рамках такої програми кожен громадянин або має свої мотивації або ж не має взагалі. Для прикладу візьмемо соціальну (суспільна значимість проекту), матеріальну (можливість отримати матеріальну вигоду), ідеологічну (підтримка політики органу влади) мотивації, як такі, що найбільше підходять під наш приклад.

Кожен тип мотивації має свою так звану основу, яка згідно рейтингу пріоритетності відображає певний кількісний показник, який умовно можна назвати питомою вагою даного типу мотивації. Таким чином, в певному проекті громадянам, які зацікавлені в його підтримці чи реалізації, повинна бути приділена особлива увага. На що саме акцентувати увагу в процесі залучення та проекту вкаже впроваджений нами показник питомої ваги мотивації, який відображає, яка складова кожної мотивації має найбільшу вагу і що відповідно найбільше приваблює у проекті його потенціальних учасників. Ці дані можна отримати у процесі передпроектного дослідження або зі статистичних даних, або ж з експертних оцінок, які можна заносити в таблицю, яка візуально спростить сприйняття картини мотивації певної соціальної групи. Подібну таблицю можна формувати як для одного представника, так і невеликої групи, представники якої, схожі у своїх мотиваційних уподобаннях. Чим більше таких таблиць буде сформовано у рамках певної цільової аудиторії, тим меншою буде похибка щодо питомої ваги мотивації. Іншими словами, питома вага мотивацій - сукупний показник, який характеризує ступінь пріоритетності кожної з визначених мотивацій певної соціальної групи у певний проміжок часу.

Таблиця мотивацій.

Тип мотивації	Питома вага мотивації	Основа мотивації (можливі варіанти)
Організаторська	30	<i>Ініціатор/учасник/активіст програми</i>
	15	<i>Програма вирішує проблеми, що безпосередньо стосуються громадянина</i>
	10	<i>Бажання допомогти вирішити важливу суспільну проблему</i>
	5	<i>Бажання прийняти участь у масових заходах</i>
Матеріальна	30	<i>Отримання певних грошових/матеріальних вигод (доплата до з/п, пенсії,)</i>
	25	<i>Соціальна допомога (лікування, харчування тощо)</i>
	10	<i>Отримання безоплатних додаткових благ та послуг</i>
Ідеологічна	50	<i>Представник органу влади</i>
	30	<i>Активний прихильник діяльності органу влади</i>
	15	<i>Підтримка діяльності одного з керівників органу влади</i>

Для підвищення показників питомої ваги мотивації, окрім простого інформування громадськості про поточну діяльність органів державної влади, важливим аспектом слід вважати пропаганду тих чи інших політичних програм чи рішень, їх широке роз'яснення і аргументація через засоби масової інформації або інші засоби комунікації. Це дозволить уникнути неправильних трактувань щодо діяльності органів державної влади некомпетентними особами в суспільстві, а також в авторських коментарях, статтях і виступах у ЗМІ. Крім того, ретельне пояснення реальної користі тієї чи іншої програми або рішення органами державної влади сприятиме її зізнанням громадянами як легітимною, відкритою і прозорою. Головним у даному процесі є організація інформаційних потоків у державному управлінні, які забезпечать поширення інформації між її виробниками та споживачами, які поперемінно як органи державної влади так і громадяни.

Інформаційні потоки в державному управлінні бувають прямо спрямовані від держави до представників громадськості і назад спрямовані від громадськості до держави. До прямо спрямованих інформаційних потоків ми відносимо організаційні, регулятивні, стимулюючі, установчі, контрольні та охоронні. До зворотних, що виникають у відповідь на прямі інформаційні потоки, відносимо комунікативні, компромісні, реакційні, петиційні, інформативні та захисні.

Регулювання як прямо, так і назад спрямованих інформаційних потоків за формою здійснення може бути постійним, плановим і ситуативним. Постійна форма регулювання інформаційних потоків відрізняється безперервністю дій державної влади, спрямованих на забезпечення легітимного всеосяжного, стабільного поширення інформації інформаційними потоками в Україні. Планова форма передбачає, що регулювання інформаційними потоками відбувається тільки за заздальгедь встановленим на певний період планом. Ситуативна форма - це форма регулювання інформаційних потоків, при якій основні регулятивні заходи державної влади з ним здійснюються залежно від виникає ситуації. Така форма носить характер оперативної акції значно ускладнює процес регулювання в порівнянні з постійною формою.

Планове регулювання ефективніше ситуативне, оскільки відповідні органи можуть підготувати основу для здійснення своїх дій.

Всі форми регулювання інформаційних потоків пов'язані з основною метою - не допустити прихованого впливу на формування громадської думки, а також забезпечити її вільний розвиток і мотивувати висловлення.

У сучасних умовах демократизації суспільства державні органи повинні не тільки працювати ефективно, а й уміти переконати всіх громадян у результативності та доцільності своєї діяльності. Є важливе визнання цієї роботи населенням, громадськістю. Саме громадськість в умовах зміцнення демократії перетворюється у важливий фактор, значною мірою визначає характер відносин у суспільстві. Г.Почепцов, цитуючи

американську Біблію з публік рілейшнз, формулює такі основні завдання зв'язків з громадськістю: інформованість громадян про діяльність державних структур, забезпечення активної участі громадян у державних програмах, стимулювання підтримки громадянами політиків і їх програм. Крім того, враховуючи специфіку нашої дійсності, він додає і четверте завдання - формування іміджу державних структур. [3]

Взаємодія держави, суспільства і особистості найбільш досконала при використанні інформаційних і телекомунікаційних технологій. Це підвищує загальну ефективність діяльності державного механізму, сприяє створенню відкритого інформаційного суспільства і розвитку інститутів демократії [5, с.13 -18.] .

«Актуальна потреба в інформованих і активної громадськості як складової громадянського суспільства, відзначає С.Колосок. На органах державної влади лежить відповідальність за подання інформації про свою діяльність таким чином, щоб сформувані сприятливу громадську думку, забезпечити підтримку своїх стратегічних планів з боку населення. Відкритість в даному випадку припускає широку просвітницьку роботу органів державного управління серед населення щодо впровадження тієї чи іншої програми, тих намірів, які будуть оприлюднені найближчим часом. Зв'язок органів державного управління з громадськістю є необхідною умовою успішного виконання ними свого призначення в суспільстві. Важлива ідея полягає в тому, що комунікативні технології можуть працювати в інтересах обох сторін - влади і громадськості, впливаючи на громадську думку в напрямку формування позитивного корпоративного іміджу, репутації, авторитету органів державного управління» [4].

Тому, для поліпшення відносин із суспільством, єдиним напрямом діяльності державної влади є формування нової якісно іншої, громадської думки та підвищення рівня мотивації щодо взаємодії громадськості з органами влади. Відповідні заходи, які в такому випадку вдається держава, не повинні суперечити основним вимогам демократії, які передбачають забезпечення ним усіх умов вільного формування, розвитку та вираження громадської думки її громадянами. Тобто, державна влада діями повинна формувати свій позитивний імідж і заслужити повагу з боку громадян .

Варто додати, що для підвищення ефективності взаємодії влади та громадськості слід використовувати мотиваційне регулювання інформаційних потоків. Саме соціальна мотивація здатна підвищити активність громадян у прийнятті управлінських рішень .

Громадська активність - дії (форма активності), метою яких є вирішення суспільних проблем, зміна влади. Визначення громадянської активності залежить від трактування поняття громадянського суспільства. Якщо визначати громадянське суспільство досить широко, як це робить, наприклад ректор Вищої Школи Економіки Я.І. Кузьмінов, то громадянська активність фактично зливається із соціальною [5].

Головною метою громадської активності необхідність громадян бути почутими владою за основними їх проблем і очікувань. Саме тому існує необхідність налагодження комунікації між владою та громадськістю. З боку влади доцільно проведення моніторингу громадської думки.

Моніторинг громадської думки щодо методів здійснення можна умовно розділити на прямий і зворотний. До прямого моніторингу громадської думки слід відносити всі заходи, ініційовані органами державної влади та місцевого самоврядування. Це, перш за все, соціологічні опитування, дискурси, дебати, громадські слухання, моніторинг ЗМІ, аналіз даних науки тощо. До зворотного - інформаційну взаємодію, ініційоване самими громадянами, тобто їх звернення до органів державної влади. До них можна віднести звернення, скарги, петиції, декларації, заяви, референдуми, плебісцити, вибори.

Але зворотній моніторинг можливий за умови досить високої питомої ваги мотивації і є показником підвищення прагнення громадян до участі у прийнятті управлінських рішень. Це передусім можливо за таких умов, як забезпечення відкритості влади; оперативне донесення інформації щодо проблем громадян; своєчасність реагування органів державної влади на звернення; задоволення потреб у наданні державних послуг органами влади; відсутність опору з боку представників органів державної влади при здійсненні соціальної, політичної чи іншої діяльності в рамках закону; децентралізація влади; забезпечення захисту прав і свобод громадянина.

Всі перераховані пункти є нічим іншим як необхідними умовами існування демократичного суспільства. Тобто, в українській державі в першу чергу необхідно надати можливість громадянам використовувати конституційні права на отримання державних послуг по задоволенню соціальних і політичних інтересів, що спричинить за собою і підвищення довіри громадян до держави так і підвищення її іміджу .

Для підвищення мотивації громадян щодо їх підтримки та участі у проектах органів державної влади та місцевого самоврядування, існує необхідність підвищення активності з розповсюдження як прямоспрямованих інформаційних потоків так і зворотних. Це, перш за все, має супроводжуватися певною внутрішньою мотивацією учасників цих інформаційних взаємодій .

Висновки. Аналізуючи вищесказане можна дійти висновку, що мотивації кожного суб'єкта, в нашому випадку громадян, можуть бути соціалізованими відповідно до їх потреб, які в узагальненому вигляді відображають потреби суспільства, як соціальні так і політичні. Саме тому задоволення окремих соціально - політичних інтересів громадян в сукупності здатне вирішити проблему відсутності мотивації для підтримки та участі у проектах органів державної влади.

Існує необхідність підвищення активності з розповсюдження у процесі взаємодії влади та громадськості як прямоспрямованих інформаційних потоків так і зворотних. Це перш за все повинно

супроводжуватися певною внутрішньою мотивацією учасників цих інформаційних взаємодій, а також служити важливим інструментом у процесі розробки стратегій розвитку держави.

Використані джерела інформації:

1. Хонин В. Н. Теория международных отношений. Общая часть / В. Н. Хонин. – К. : Академ-Пресс, 2005. – 456 с
2. Полозов А.А. Типы мотивов. [Электронный ресурс] / Полозов А.А. – Режим доступа: <http://www.pozov.nemi-ekb.ru>
3. Зикун Н. І. Формування позитивного іміджу державної податкової служби України: завдання і проблеми [Електронний ресурс]/Н.І.Зикун. – Режим доступу: http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/3_2004/articles//stat44.html
4. Колосок С. В. Зв'язки із громадськістю у формуванні іміджу органів державного управління: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Колосок С. В.; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К., 2003. - 24 с.
5. Кузьминов, Я.И. Гражданское общество: Экономические и политические факторы становления//Общественные науки и современность. 1990. № 5.

Рецензент: Грицяк Н.В., д.держ.упр., професор.

УДК:351

Узунов В. В.,

к.е.н., доцент,

ректор Університету економіки та управління

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА УМОВА ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Анотація. Досліджено інноваційний потенціал як визначальну умову формування механізмів державного управління регіональним розвитком.

Ключові слова: Механізм державного управління, інновації, інноваційна політика, регіон, регіональна політика, інноваційний потенціал, регіональний розвиток.

Аннотация. Исследовано инновационный потенциал как определяющее условие формирования механизмов государственного управления региональным развитием.

Ключевые слова: Механизм государственного управления, инновации, инновационная политика, регион, региональная политика, инновационный потенциал, региональное развитие.

Annotation. Innovative potential as qualificatory condition of forming of mechanisms of state administration is investigational by regional development.

Keywords: Mechanism of state administration, innovation, innovative politics, region, regional politics, innovative potential, regional development.

За останні роки в Україні сформувалося територіальне середовище, що істотно відрізняється від історичних аналогів, із специфічним набором проблем, передусім, з позицій міжрегіональних протиріч і диспропорцій,